

ה שׁוֹק הַיְשׁוֹן

ג'. אלבויים, א. וויכסלפליש, צ. ליטמן

זאת רישום של בעלי-המלאכה היהודים לא היה רב. החיטאים, הסנדריים, הנגרים, הcobענים, הפרונונים, השענים, הפחחים, הזוגים התפרים, הרצענים ואחרים — נחאים היו אל סדנאותיהם ובמקומות העבודהם שכנו במרחפים ובעליות-גג בחצרות הבתים. "עמד" של קוטנה, "יהודי המספרים והפטיש" היו לא בלבד המלאכה והמסחר היהודי הצעיר. אילו לפי השוק ותושביו בלבד שפטנו, כי אז היה מתקבל הרושם המוטעה, כי קוטנה היא עיר יהודית מובהקת. שם שכנו הבתים, החנויות, הדוכנים, הצריפונים ומיני בת-י-עסק שונים על סוחריםם ותגרניהם, על ה"רופעראים" והחאפרים ("ברוזים" ו"חטפניים") שכולם היו יהודים. לעומת

לא נוכל לתאר לעצמנו את קוטנה היהודית, שהייתה על תורה ועל עבודה בלי השוק היישן ו"אוכלוסיותו". השוק לא היה כיכר גדולה בלבד, שמסביבה מבנים, חנויות, דוכנים וסדנאות — הוא היה מושג, שהכיל בתוכו עולם בפני עצמו. כאן בשוק, התרכזו המלאכה והמסחר היהודי הצעיר. אילו לפי השוק ותושביו בלבד שפטנו, כי אז היה מתקבל הרושם המוטעה, כי קוטנה היא עיר יהודית מובהקת. שם שכנו הבתים, החנויות, הדוכנים, הצריפונים ומיני בת-י-עסק שונים על סוחריםם ותגרניהם, על ה"רופעראים" והחאפרים ("ברוזים" ו"חטפניים") שכולם היו יהודים. לעומת

משגיחה על בתיה היהודים שבע עיניים לבב' יתנהל שם מסחר ובתויפם היהודי שעבר על האיסור היה נענש בעונש חמור. אף-על-פי-כן גם בימים כאלה, ביום ראשון או ביום חמ"ה, נחטף הקונה והובל לבית הסוחר היהודי. ופעמ', בגל מקרה כזה פרץ סיכסוך חמור בין בעל-המלאה בייניש מושקוביץ לבין רבקה לסמן, שהגיע עד לבית-המשפט. אך לאחר בקשת סליחה מצד מושקוביץ ביטלה הגברת לסמן את התלונה.

בין סוחרי ותגרני השוק הייתה גם קבוצת עמiliים ("קומיסיון-נרים"), שהיו קבוצה בפני עצמה. כיון שלא היה בידיהם הון עצמי למסחר או למלאה, היו מוכרים בגדים מוכנים שקיבלו מהסוחרים או מבuali-מלאה תמורה דמי-עמiliות. ואם לא הצליחו למכרם היו מחזירים אותם לבעליהם. ל"קומיסיונרים" כאלה היו מתיחסים בזילזול ובביטול ואף היו מתחלים בהם ולא הניחו קונים לגשת לדוכניהם. חלק מהם נאלץ היה לוותר על עיסוקם ולהיפך לבuali-מלאה זעירים או ל"חאפרים".

בשוק היישן שכנה גם חנותו של סוחר הטקסטים, דוד מעטאל. הוא היה יהודי בר-לב, תmak' בבעל-מלאה הוציארים ובנצרכים אחרים בהלוואות או במתן-בשתה.

*

על ה"כאלופניים" (בעל-המלאה הוציארים) שמעולם לא הצטינו בעושר רב נמנעו גם הcobענים. עליות-הagg או המרתפים בהם התגוררו, שימשו להם גם כבתים-מלאה. פרנסתם הדוחקה באה להם מתרפת כובעים חדשים, לא בלבד ליהודים או לאיכרים, כי אם בראש-זראונה — לתלמידי בית-הספר העממי או התיכון. בעוד שהcobענים קלין או מרוז יצרו כובעים ומכרום בשוק, התמחהcobען גיסט בתפרת כובעים לאנשי-צבא, ביחיד לקצינים. מזמינים אלה הקנו לו מעמד נכבד יותר בענף שלו.

מבין הסוחרים בשוק היישן זוכרים אנו את: משה בילד, יצחק שמעונוביץ', הירש בראון ("זשעלוך"), שייע בלאנק ("פאקע"). מצבם הניח את הדעת, אפיקי לא היו בעלי דוכניהם בשוק. אולם ביניהם נפוצה היהת ה"חטפנות" של קונים, מבין איכרי הסביבה. אצל הסנדLER איזיק שאפשבייך' תלוי היה מוט ארוך, אליו קשרים היו שתי געלים גדולות. הוא היה נושא לירידים ושוקים בסביבות קוטנה. כינויו היה "יילך". בימים מאוחרים יותר החלו פולנים לחדר לענף הסנדלאות.

בעל-יהם בשוק היישן היו הספרים קלאר ושני בניו, ודוד פאולסקי זיל' שהיה עובד אצלם. ביום שוק היו ידיהם מלאות עבודה. במרח'-מה המשוק, ברחוב קרולבסקה, שכנה המספרה של גורשקויז' (קאשליאפ') נוסף על תספרת וגילוח עסק ספר זה בcosa-ת-רוּה, עולקות וחוקנים לכל נצרך... ביום שוק, כאשר פלשו" למספרה שלו בבת-אחת עשרה איכרים לא איבד האיש עשותנותיו. הוא היה מושיב אותם על ספסל ארוך, נטל דלי גדול של קצפ-סבון ובעבורו מימין לשמאן ומשמאן לימיין סיבנים והניחם לשכת... בראותו, כי סבלנות המסובנים פוקעת קרא לפטע "אורקסטרה"! (תזמורתי!). אז היו מנתדים האיכרים המסובנים ממוקומתיהם ורצים החוצה לחוץ בתזמורתי... האנשים מסביבם היו פורצים בצחוק ומהזה היה שייעשע את כולם. היו אפילו הולכי-בטל שציפו ליום-השוק כדי לחוץ מהזה המשעשע הזה. האיכרים המסובנים שכחו ביגתיהם לשם מה הם עומדים ברחוב. רק משחזרו למספרה ניגש הספר לגלחים. היו שאמרו על גורשקביץ', כי הוא מיטיב לנגן מלספר. שכן בזמןנו ניגן בתזמורתי "מכבי" ובראינו (בימי הסרט האלים) ובחתונות. הוודות לידי-עו-תו בחובשות היה חבר ועד "לינט-הצדקה". הוא היה יהודי עליון וחייב על מודיעין.

*

ל"נוף האנושי" של השוק היישן היו שייכים שני מוכרי הירקות. אף ביום השוק, כאשר איכרי הסביבה הביאו העירה שפע

הscalלה ותורה. במקום זהה הצלבו והשתלבו האינטלקטים של הסוחרים ובעלי-המלאה היהודים עם צרכיהם העירוניים והכפריים.

*

השוק היה מגש מרובה דמווי ארגז, שראשיתו ליד הכנסייה. משמאלו — בנין מוארך ששימש בעבר קסקטין, שנחפה מאחוריו יותר לבית-ספר וסopo — קאסינו בשביל קציני הצבא. במרח'-מה ממנה עמד ביתה-חוותו של הרב קפלן. הוא התישב בקוטנה לאחר מלחמת-העולם הראשונה, רכש שדות ובצמו עסוק בעבודת-אדמה. בשנות עצמאוֹת השולין שימשה חוותו של רב נקודות הכהירה לחוצי קוטנה ומקומות אחרים.

בין בעלי הנוויות המכולות היה הפולארי ביותר מלך הגבואה ואשתו נמותת-הקומה חנה-לה. אמרו בקוטנה, שהיא האשאה קטנטה-הקומה ביותר בין כל נשוי קוטנה. ל"נוף" השוק היה שייך גם סוחרי-התבאות גרינבוים והפונדק של ברוך בילד, שם היו יהודים ונוצרים סועדים את ליבם בעדשים חמימים, בקנקן בירה ובכבד חמימים... בשכנות שכנה חנות הרהיטים של יידל קרויט. אך כיון שבעת שירותו בצבא הרוסי שימש כמתופף בתזמורתי הצבאית הדבוקו לו את הכינוי — יידל פוiker... (יידל המתופף). סמוך להנות זו שכנו איטליזים אחדים של האחים נאסאל — קצבים ידועים בעיר.

הנוויות האופניות של גולדברג ולוקס, היו משביריהם קל-רכב אלה לבני-הנעור היהודי שיצאו לטווילם. לא אחת חזרו הנערם מטווילים אלה פצעים, צרדים ומנוולים (העיפות — מובנת עצמה הייתה...) אז פנו ההורים המודאגים והכוועסים אל בעלי-הנוויות האלה בטענות הלמאי משחיתים הם בניהם.

ימי השוק בקוטנה שנערכו פעמיים בשבוע (בימי שלישי ושישי) שימשו לבעל-המלאה היהודים ה"טאנדייטרים" הוזמנות לשוק את תוצרתם המוגמרת. ביניהם ידועים היו האחים קוואק: איטשע, מרדיי ומיכאל. שלושתם דמו איש לאחיו כאילו היו שלישיה מבטן ומלידה — קטני-קומה, רזים ובהיר-ישער. סוחרים ממולחים ובעל-מלאה זריזים היו. בעתי-זבעונה אחת עסקו בניהול בית-מלאתם, עמדו ליד דוכניהם מחוץ ל寄托נה. ביום השוק ובו בזמן ביקרו בירידים שנערכו מחוץ ל寄托נה. ביום השוק העסיקו "חאפרים" ו"רופרים" שתפקידם היה לשכנע את האיכרים, אם בדיורם ואם בכוח לבקר בחנותם של האחים. איך שבער ספר חנות האחים קוואק חזקה עליו שלא יצא ממנה בידים ריקות.

על בעל-המלאה הבלתי-מאומנים נמנעו גם המשת האחים לייכמן ואם-הבית פרידה-געכע. בغال מרailleם כונו האחים "בורצ'יקעס". בדוכן-המכירה שלהם בשוק עבדו ליב-בער, מרדיי-לייביש, פנחס ויעקב. הם היו ה"כראזים" ("רופרים") וה"חוטרדים" ("חאפרס"), ולעתים אף משכו קונה אל דוכנם מהחנות שכנה. על רקע זה פרצו לא אחת מריבות ומכות. המוכרת הראשית הייתה האם עצמה, פרידע-געכע. על צווארה היה תלוי ארנק-בד גדול, לתוכו הייתה משלשת את פדיון היום.

בין ה"טאנדייטרים", המוכבדים יותר זוכרים אנו את: לאסמאן, לנצ'יצקי, מושקוביץ', איתה באבע, אוסובסקי, פופע לולה ובתה ווקשבסקי. אם הנשים עסקו במסחר, הרי הבעלים היו חייטים או שתפסו את מקומן נשותיהם בעת שאלה נסעו לולדז' לרכוש חומר-יגלם או סחורה מוגמרת. הם נסעו לירידים בנוטלן איתן את ילדיהם, כדי שקטנים אלה יישמשו בתפקיד "כראזים" או "חוטרים" למשיכת קונים לשחרות האם.

اشת-חיל כזאת עסקה במסחר גם בביתה, ביום שלא נערכ היריד. בעיקר עשו זאת הנשים בימי החגא הנוצריים, כאשר המקה-זומכר נאסר על ידי השלטונות באיסור חמור. שנית, ידעו זאת גם איכרי הסביבה הנוצרים שהיו מבקרים לאחר תפילה יום ראשון בכנסייה הנוצרית ב寄托נה ב寄托ה בבית-היהודים, כדי לקנות אצלן מזכרים שונים. ואילו המשטר היהת בימים כאלה

הענקים של ביתו היו כובשים בחבויות ירקות שונות, ביחד מלפנים וכרוב שנשלחו לפנים ולעתים גם לשוקים בח'ז'ול. יד ימנו בנהול העסקים הייתה בתו גניה, אשת זלמן קירשטיין זיל, שנורה בתחילת המלחמה ע"י הנאצים.

ר' מיכאל שיע יסד בቤתו את ראנזען הראשון בעיר. אולם ראנזען שימש גם למסיבות ולחתונות. אחרי מלחמת העולם הראשונה, כשהוננו אולמות ובתי קולנוע חדשים, עבר מרכז חי תרבות והבידור לסביבות היכר החדש. אז הפך ר' מיכאל שיע את האולם רחבי-ידיים לדירת מגורים מרוחת עפ"י בקשה קרובהו ר' אברהם פראמר, אשר אשתו פרימט, בתו של ר' משה אהרון מענכע, הייתה מקרבת למשפה הראש.

ר' אברהם היה ספק בדים לכל בתיה-המלאה בסביבת היכר. כמעט ולא היה שהחיטאים יפנו לספק אחר, כגון ר' יעקב אופטובסקי ור' שמואל אש. חייטי היכר שמרו אימוניהם לר' אברהם וננהו מאשראי כמעט בלתי-מוגבל. ר' אברהם ניהל עסק בקנה-מידה גדול לפני מושגי העיר. עבד אצל גיסו, ר' משה סקורקה, חסיד גור. בתו לובציה סקורקה הייתה מראשוני הנערות היהודיות של היכר שקיבלה תעוזת בגרות בליך' המשלתי. כן עבדו בעסק שני בניו יעקב וחנן, ואת ספרי החשבונות ניהל מענכע. בימי השוק ראו את הצער מבני ר' אברהם, שמהה, בן העשר או האחת-עשרה, חבוש כובע של תלמיד גימנסיה, מהלך בין דוכני השוק עם פתק ביד וגובה חובות מבعلي המלאכה.

הבדים הובאו מלודז'. בכל יום שלישי ושישי בבוקר היה מגיע קרונו של משה ינצ'יעס, העגלו, רתום לשני סוטים חסונים, לתוך חצרו הגדולה של ר' מיכאל שיע ראש. מתוכו פרקו את הגלילים והחbillות של בדים ואריגים, אשר עשו את כל הדרך הארוכה מלודז' לקוטנה באמצעות תחבורה זה למרות קיום קשר רכابت מצוין.

כמעט במרכז של שורת החנויות שכנה חנותו של ר' הרשל פלאCKER, מייצר היין. מי לא היה קונה אצל ערב שבת יין ל- קידוש; מחוסר סבלנות היו מטיריים על ר' הרש שאלות מתי כבר הגיע היין "עין גדי" — לסדר פשת.

היכר הייתה בדרך כלל מלוככת. תעולות הביווב הפתוחות העבירו מקום למקום את השפכין של כל הסביבה. אך ערב שבת נשתנו פני היכר. זר אילו היה נקלע אליה לא היהمامין

של ירקות, לא נטהו בני העיר את המוכרים האלה, קבצנים כפול שבע, והוסיףו לקנותם אצלם מעט ירקות — גזר ובטל, צנון וכרוב. מבין חנויות הגלנטרייה בשוק נזכר שתים ששכנעו בቤתו של אבא'לה בראון. אחת מהן הייתה למראת-עין נאה למדוי אך איצטבאותה היו מלאות קופסאות ריקות. בימי השוק כאשר נקלע קונה לחנות זו זאת היה בעליה שלוח בהילות את בנו לחנות אחרת. להציג את המוצר המבוקש ובינתיים השיח את דעת הקונה בחנותו. לעומת זאת הייתה מirlה מרוץ ובתה מציגים בדורבן "דוגמאות" בלבד: שרוכיני-געלים, פרסות, מטפחות, חגורה ורבה קופסאות ריקות. אף הן השתדרו להشيخ דעתו של הקונה עד שהובאה הסוחרת מהנות אחרת.

לסוחרי העורות נמנו: מענכע, קולאשינסקי, פרץ קניג, ארדרברג, לתרפרינגעלים: פלוצקר, שייע קווטשינסקי, גוטמן, אפשטיין. לרוקמים: יעקב מרוץ.

*

צריפון עז קטן ודל בשוק היישן שימש כקיווק של י. זק. שם יכולת להציג מייד-סודה, גלידות וסוכריות תוצרת עצמית. לנכז זכה לכינוי "זימנה לודז'" ("גילדת קרה"). שם רגיל היה הנער להיפגש, שם שוחחו בחום והנער שהרבה להתווכח נאלץ היה להרטיב גרונו ולשתחות מייד-סודה תוצרת י. זק. הוא היה חבר הוועד של חברא-קדישא, והתייחס לתפקידו ברכיניות רבה.

היו בקטנה כתריסר אופים ממינים שונים: אופיד-עוגות, כעכימים, לחם ולחמניות. הראש והראשון היה ניסן גריינבוים שהיה מכונה "סמולוך" (המלוכך). מעניןין, כי בכינויו זכה דוקא משומש שמאפיינו הצטינה בנקיונה, שזכה לפיקוח ממשתי ולא שכנה עוד במרתף. אבל משומש שהיה מתגאה בנקיון מאפיינו "כיבדוחו" בתואר "סמולוך"... אך ידע להגן באומץ על האינטרסים של חברי היהודים בצד האופים הכללי. ואילו האופה ויימן ידוע היה בעיר בשל עוגותיו הטעימות שהייתה מוכרם בהצלחה בימי השוק.

היכר הייתה עולם נפרד וסגור בתוך עצמו. במרכזו מבצר השומר על סביבתו, עמד הבניין אדום-הלבנים והגדל של ר' מיכאל שיע ראש, אב לשמונה בנות ולבן אחד. הוא היה בעל בית אמיד ונוסף על כך היה כעין פרץ יהודי. היו זמנים שהחזיק משק כפרי גדול, ואם לא היה בעליו, הרי היה חוכרו. במרחפים

א גראוף מתפללים אין דער שעול "עין יעקב"

קבוצת מתפללים בביה"כ "עין יעקב"

עם כל משפחתו. בקוטנה נלחם תמיד נגד הפיזול בקרב בעלי המלוכה היהודים שהשתיכו לשתי אגודות מקצועיות — הציונית והבונדאית. היוות והצ'ן הנוצרי של הנגרים לא רצה להכיר באף אחד משתי האגודות האלה (כי אם באגודה אחת מאוחדת) נסע במילוד זידנור ייחד עם פלוטקר, קאנאל, אברהם מרוז, קרץ'בסקי ולנצ'יצקי לווארשה להשתדר אצל מרכז המפלגות האלה לאחד את שתי האגודות בקוטנה. לשם כך הגיעו מווארשא הא' טשרנייאקוב וראק. טקס האיחוד נערך בהרבה על יסוד בית-כנסת עצמאי ובהקדשת דגל בהשתפות באירועה של השלטונות הפולניים.

כנהוג כובדו הנציגים השונים בתקיעת מסמר לדגל. נציג העירייה, הצ'ן הפולני והקהילה.

ברכה מיוחדת הביא רבה של קוטנה ר' יצחק יהודה טרונק בחנוכת בית-כנסת.

באמצע השוק, כעין אי, שכן המרכז המסחרי. מעברו האחד היו חניות ומעברו השני — מהסני תבואה. שתי משאבות-מים פיארו את המקום, שם עמד גם ביתו של מונייק (מייכאל-יהושע) ראש. בבית זה גרה משפחת אורנר — אחד-עשר בניים ובת אחת. האב עסק בממכר דברי סידקה, תכשיטים שונים ומסגרות לתמונות. הוא גם כיהן כמנצ'ר אגודות הסוחרים ואף כתב בקשנות למשרדי-המס בשבייל יהודי קוטנה.

נוסף לסוחרים, רוכלים, תגרני-שוק, "חַפְעָרֶס" ו"רֹופָעָרֶס" היו בשוק היישן בעלי-מלוכה — יהודים عمליים, שחיו מיגיעת-כפיהם. הם היו פועלים ובעלי-מלוכה זעירים שהוציאו מתחום עסקני-ציבור נכבדים, מנהיגי-מפלגות ברישומות: כמרוז, האחים לייביש, ובנימין פיטרקובסקי (מפעלי-צ'יון שמאל); אפרים פרינד מאגודות החיטאים, מונייק ראש (אגודת הסוחרים הזרים), פרץ (מנצ'ר ועד הקהילה), מאנס זילבר (המחלגה הקומוניסטית) בן הרב קפלן (הסתדרות הציונית החדשה) יצחק לידור (רביזיוניסטים) יצחק שמעונובייך (יוז'ר אגודה הסוחרים הזרים), נתן ויינשטיין (ציר בקהילה) פרינץ, עסקן בית-הספר "עמ'הספר" ("ברית-החיל"), אורנר ("ברית-ישראלון"), גדליהו קובאלסקי (מייסד צעררי אגודה ישראל). פלוטקר (עסקן "עמ'הספר"), א. ש. מעטאל (ציר צער), ורבים אחרים ששמות נשפט מזכרנו. עדין לא מיצינו את רשיית הפעילים בתחום הציורי. האנשים הנזכרים לעיל הייתה להם קירבה לשוק היישן. אך בקוטנה היהודית פעלו עשרה פעללים ועסקנים ממפלגות שונות, ארגונים ומוסדות. אחדים מהם נזכיר להלן:

אספרישטין — הגיעו לקוטנה בשנת 1932 מפלוצק. היה חובש ורופא-שיניים, נמנה על הפעילים ביותר ב"לינט-הצדק" ו"ביבורי-חולים" ואף הקדיש מזמנו לפועלותbst בהסתדרות הציונית. אחד הבנים שלו ניצל מהשואה וחיה כיום בפולין. מקבעו — רופא.

יעקב אופטובסקי — סוחר טקסטילים היה, נולד בקוטנה. בעוריו היה פעיל בתנועה הציונית וכן באגודות הסוחרים.

יצחק אופטובסקי — יליד קוטנה, בוגר בית-הספר התיכון בקוטנה. שנים רבות שימש כמנצ'ר אגודות הסוחרים הזרים.

אברהם אופטשינסקי — יליד קוטנה, צבע וצין-אמן. ב-1931 נטל על עצמו לשפט את בית הכנסת הגדול בעיר, ויצאו לו מוניטין על ציריו היפים. בעבודתו נסתיע בחיים יוסף טיבר, אברהם בנט וא. ש. מעטאל. לאחר הרבה הודשים של עבודה מיגעת ומסורה, חודש בית-הכנסת הקוטנאי שהוקם בשנת 1799.

זה הוא נמצא בעיר של מדינה נוצרית. כל הככר לבשה חג. החנויות היו סגורות והמלוכה שבתה. לקרה יום השבת. כיiso בעלי-המלך את סחרותם ואת כל מלאכתם בפינה של החדר היחידה, ששימש למגורים ולבזבזה. הרצפה טואטאה, נשטפה וכוסטה בשכבה של חול צהוב טרי. הבגדים המרופטים של יום חול הוחלפו בגדי שבת נקיים. בבורכו يوم השבת פניו כולם היו מועדים לעבר בתיהם הכנסת. לאחר התפילה בצהרי היום הלכו הילדים אל האופים להוציא את הצולנת והקוגל. אל האמידים יותר נלווה "אורחה" מבית הכנסת שכובד בארוחת שבת. אחרי השינה יצאו המשפחות לטויל מסביב לככר ובכבישים היוצאים ממנה, או לביקור לקרים על כס תה. הככר התעטפה אז ברוך וויפי — תמונה ששימשה ודאי רקע והשראה ליצירות הרומנטיות של הספרות היידית על העירה בגולה.

פנים שונות לגמרי היו לככר ביום א' — יום המנוחה הנוצרי. כבר משבת בוקר יצאו המטאטים של עיריה וניקו את הככר כולה מהלכלוך שנשאר אחרי היריד ביום ו'.

יום א' השתלט על העירה עם צלצול פעמוני הכנסיה. וכבר החלה נהירת המוני פשוטי העם אליה ברגל, אמידי העיר הגיעו בכרכרה ובעל-האחוזות והפריצים שבביבה במרכבות, מעוד-טרות בכם-האזור. האדונים והగבירות נכנסו לכנסיה, והעגי-لونים חכו בחוץ והתרענו בכוסית משקה בבתי המרזה של שימנסקי או בילד שככר.

הניגית במיוחד הייתה נראה הככר בחנים רשמיים. כבר בערב "יום הקונסיטוטציה של הי-3 במאי" קושטו החלונות ומרפסות והכניסות לבתים בדגלי המדינה ובמרבדים ותמונה של נושא פולין. בערב ההג עברה פלוגה של גדור הרגלים הי-37 שנחנה בעיר בראשת תומורת צבאית (את מהטבות של צבא פולין) ומטביה נושא לפידים, לאורך הככר דרך קROLובסקה לככר החדש והشمיעת מוזיקה פופולרית.

למחרת, ביום החג, נערך בככר המסדר הצבאי. השתתפו בו הצבא, ארגונים צבאיים למחצה, ביניהם מחלוקת של "גדן" ו"יהודים ע"ש ברק יוסלביץ חמושים ברובים ובראשם מפקדים יהודים, וחרבות שלופות בידיהם. בתקולכה השתתפו גם המשטרה, מכבי אש, ארגוני נוער וצופים (אך לא ארגונים יהודים) ובתי ספר. כל יהידה על דגליה ולפעים על תזמורתה. למצעד קדם מסדר צבאי בטקס מלא, לרוב מלוא נאום מעניני דיום שנישא ע"י אחד מנכבדי העיר מהגוזטראה המרכזית שבديرת פראמר. בימים כאלה הייתה הככר מרכזו ההתעניינות. על המדרוכות שמי-סביה הצטופף קהל סקרנים מכל קצווי העיר ומחוצה לה, קרוביים ומקרים הזמינים להם מקומות בדירות של שכני הככר ממש השקיפו על המצעד ההגיגי.

בין בעלי-המלך נזכר את האנשים הבאים: הנגר אברא-מויביך, שמשפחתו הייתה מושחת בקוטנה מזה דורות. גם אחיו עבד במקצוע זה. הם התפרסמו הודות לארון המיוחד שהתקינו לדגל הגדור הי-37 בשירת בקוטנה. הדגל נתרם לגדור על-ידי הקהילה היהודית בעיר והציג לראווה בחלוון חנותו של זינגר. הותקן לו מפתח זהב ועל טבלת הזהב שצורה לדגל חרוט היה שם התורם: "הקהלה היהודית בקוטנה". אחד האחים אברמוביץ' היה נציג הנגרים היהודיים בצד הכללי. האיש אף ביקר בארץ-ישראל. זידנור חיים (לעפוק) התישב בקוטנה לפני מלחמת-העולם הראשונה. שלושת בניו ובתו היו פעילים בארגונים ציוניים שונים, האב עצמו הצעין בעילותם הברוכה למען הרעיון היהודי. בקיר פעמים אחדות בארץ-ישראל כשליח ובסנת 1937 עלה ארצת